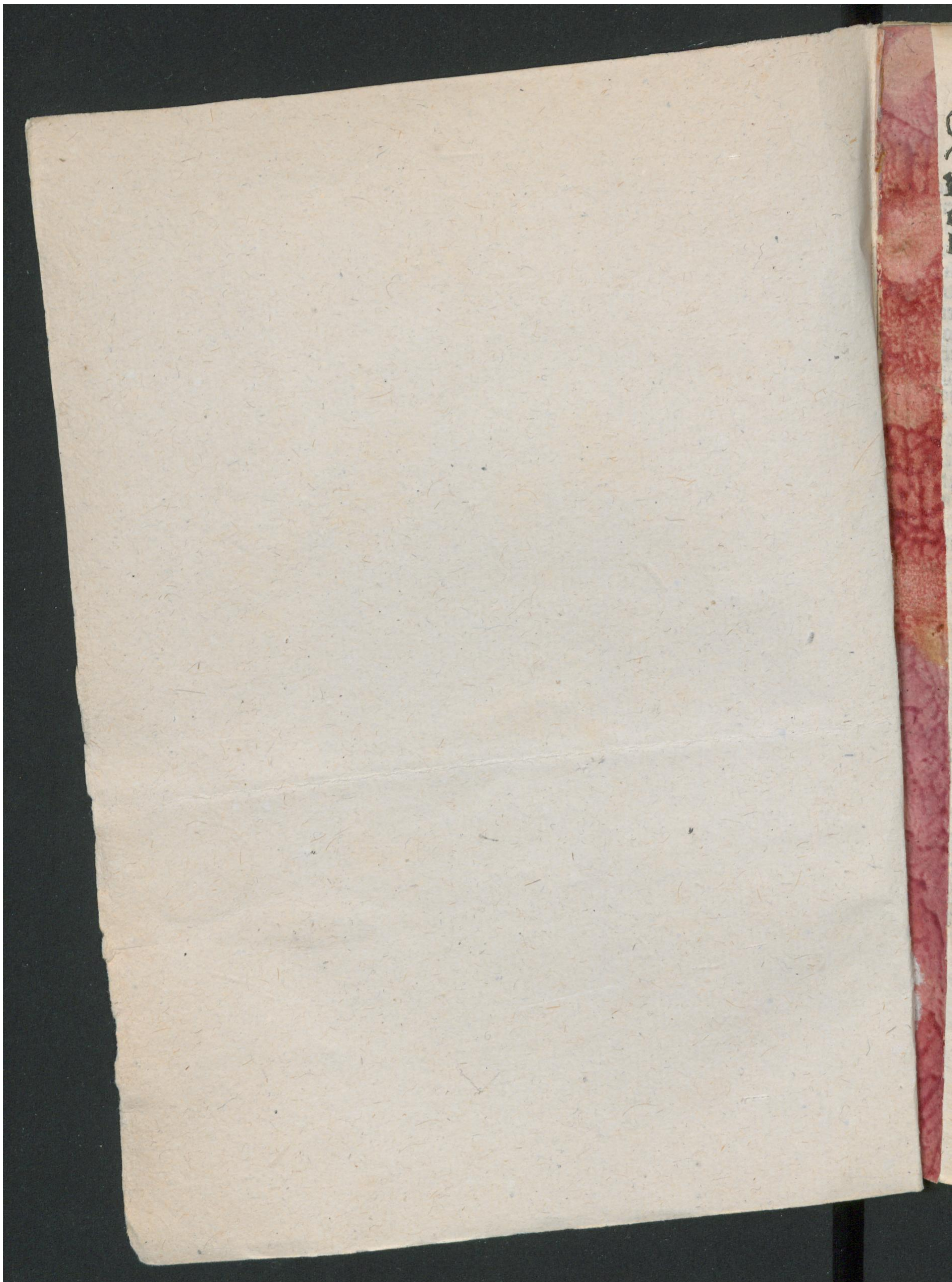
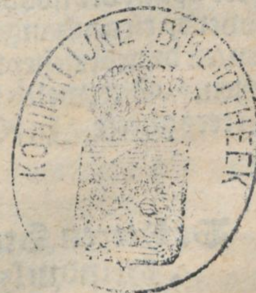

Articulen ende Conditien

vant verdrach/ gesloten by zijn Princelicke Exce. en de Welgheboren Heere/ Graef Wilhelm van Nassau/ by advys vande Heeren Raden van State upt naeme der Heeren Staten Generael der vereenichde Nederlanden: mette Stadt Groeninghen ende tGarnisoen daer binnen gheweest hebbende opt overgeven vander selver Stadt.

Geaccordeert den xxij. Iulij M. D. XCIV.

IN SGRAVENHAGE,
By Aelbrecht Heyndricsz. Drucker Ordinaris der Heeren Staten Generael. Met voorgaende consent ende permissie.

De drucker tot den goetwilligen Leser.

ALso my ter handen waren ghecomen de Articulen vant verdrach / op de
welcke zijn Princelijcke Excie. Stadthouder van, weghen de E. Heeren
Staten Generael der gheunieerde Provincien / met de wijt-beroemde
Stadt Groeninghen ghearcordeertis: Heeft my ghedocht waerdich ende dien-
lick te wesen/tot eere deser Landen/die selue in druck wt te gheven. Eerstelick/
op dat een yeder soude bekent werden/ een so groote victorie/wesende een vande
voornaemste/ der ghener/ die aen onse zijde(duerende dese oorloghen) vercregen
is /ende dat in so corten tijt. Want hoe wel die self de stadt door dese gheheele Pro-
vincien/ ja oock by den wtheemschen bynaest voor onverwinnelick geacht wer-
de/is sy niettemin/in twee maenden(te weten vanden 21. Maij totten 22. Julij/
op welck het accoort ghesloten is) door Godes ghenade/onghelooflijcke eñ ghe-
stadighe neerstichept eñ dapperhept/goet ende gheluckich belept van zijn Excie.
ouerwonnen ende met de gheunieerde Landen vereenicht. Ten anderen/ op
dat al de werelt ende voornamelick onse wederwillighen voor ooghen moghen
sien / de groote genadichept die aen dese zijde byde regeerringe ghepleecht wort/
gantsch contrarie den bloetdorstigen eñ Spaenschen aert / die met wreedichept/
bloet/moorderp eñ bederffenis/alles bevlecken waer sy comen. Want hoewel
nv schoon de victorie in handen van de H. Staten stont/ doort springhen eñ in-
nemen des Ravelijns den 15. Julij gheschiet/ nochtans heeftmen liever de ghe-
woonlicke ghenade willen bethoonen/eñ haer verdrachlicke articulen toelaten/
als het wterste met haer vervolghen. Het welck de ghene noch houdende mette
Spaens-Ghesinde in dien sy gantsch verblindt en waeren/ immers soude trec-
ken om het Spaensche onverdraghelicke jock af te werpen/ ende de soete inghe-
boorne vryhept met ons aen te nemen. In't welck so sy haer versuymen/ sullen
sy aldereerst ghewaer worden dat het haer schadelicst sal vallen. Want God de
Heer vyant der hooveerdighen/ eñ een vrient der ootmoedighen is/de spaensche
hoverdy eñ aenhangende afgodery/dagelijcx meerder schijnt te willen vernede-
ren/eñ de nederichept/goede saeck eñ Godsdienst deser Nederlanden te verhoo-
ghen. Om twelck te verkrijghen hem/beminde Leser/aenbidt/ eñ alleen prijs
eñ eere gheeft. In sGravenhaghe den 30. Julij 1594.

De Heeren Staten Generael consenteren eñ Octroyeren Albrecht
Heindricsz. Boeckdrucker / dese Articulen eñ Conditien vant
ouergaen van Groeningen/ alleen te mogen drucken ende nie-
mant anders/etc. Act. Ja. August. 1594.

Articulen ende Conditien vant verdrach/ ghesloten by zijn Princelicke Ex^{cie}. eñ de Welgheboren Heere/ Graef Wilhelm van Nassau/ by advis vande Heeren Raden van State uyt naeme der Heeren Staten generael der vereenichde Nederlanden mette Stadt Groeninghen eñ tgarnisoen daer binnen gheweest hebbende opt overgheven vander selver Stadt.

I.

IN den eersten/ dat alle offensien/ injurien/ misdaden ende alle Weghen van feyte eñ datelijcke wercken gedaen/ gheschiet eñ volbracht vanden beghinne der troublen/ so wel in d'eerste als de laetste troublen/ alteratien eñ beroerten gevallen/ wie ooc die onder de beleghertinge der stadt Groeningen jeghenwoordelijck geschiet/ tot wat plaetsen eñ manieren dat het oock sy soo int generael als particulier (so binnen als buyten/) sullen wesen zijn eñ blijven vergheven eñ vergeten eñ gehouden als niet geschiet/ sulcx dat tot geenen tijde eenich vermaen/ mentie/ molestatie/ actie of ondersoeck met rechte/ oft buyten rechte daeromme gedaen/ gemaect/ oft yemant te laste geleyt sal mogen worden/ op pene/ dat de contraventeurs gereputeert/ gheacht ende ghestraft sullen worden als perturbateurs ende verstoorders vander ghemeene ruste ende vrede.

ij.

Sullen die vande Magistraet eñ ingesetene van Groeningen aennemen ende beloven/ ghelijck sy aennemen eñ beloven by desen/ hen in de Unie vande generale Nederlantsche Provincien te reunieren/ eñ die Heeren Staten generael der selver geunieerde Provincien aenhangẽ/ gehouw eñ getrouw te zijne. Eñ dat dien volgende die van Groeningen als een medelidtmaet neffens den Provinciẽ malcanderẽ als goede bontgenooten/ in goeder trouwen eñ ongheveynsdelijcker vaste eñ onverbreckelijcke vrientschap onder malcanderẽ onderhouden sullen/ eñ in allen tijden ende in allen occurrentien malcanderen bijstaen/ om te wederstaen/ daer ut te houden eñ verdrijven alle de Spaigniaerden eñ heure adherenten/ gebruyct eñ gepoocht hebbende/ boven alle recht/ redene eñ billicheyt den ondersaten te verdruckẽ ende te verderven/ eñ die zelve te priveren van alle heure welvaert/ eñ in een eewighe slavernie/ servitude eñ armoede te brengen ende te houden.

iij.

Item sullen die van Groeninge saufrechts eñ onvercort zijn eñ blijven in alle heure Privilegien/ Liberteytẽ/ Rechten ende Vrijheden.

iiij.

Item sullen Stadt ende Ommelanden int compareren eñ stemmen inde Generaliteyt met alle het ghene daer aen sal mogen dependeren/ hen reguleren / na tghene bijde Heeren Generale Staten met goede kennisse van saken ghedecideert eñ verclaert sal worden.

v.

Dat mede de Welghebozene Heer Graue Willhem Lodewijck van Nassau/ als Stadthouder eñ Gouverneur der stadt Groeninge ende Ommelandẽ/ luyt de Commissie der Heeren generale Staten/ erkent/ aengenomen eñ ontfangen sal worden. Doch dat het different tusschen der stadt Groeningen ghereesen/ eñ soo noch soude moghen rijsen. Zal staen tot determinatie ende dispositie vanden Heeren Staten generael ofte heure ghecommitteerde.

vj.

Item dat binnen de stadt Groeningẽ/ eñ landen geen ander Religie ghe-exerceert sal worden dan die ghereformeerde Religie/ sulcx als die jegenwoordelick inde ghevnieerde Prouincien openbaerlick ghe-exerceert wort. Mits dat niemant in zijn conscientie ofte gewissen sal worden gheinjurieert/ ondersocht ofte beswaert Eñ dat alle de Cloosters/ gheestelijcke/ ende Cloosters goederen/ sullen in jegenwoordigen staet blijven/ tot dat byde Heeren Staten Generael / den staet vander stadt Groeninge eñ Ommelanden/ behoorlijck gheredresseert sal zijn. Mits dat alsdan byde Provincie zelfs op het gebruyc der goederen eñ onderhout vande gheestelijcke persoonen behoorlijcke ordre sal worden ghestelt. Welverstaende dat soo wel de Commanderien / van Worstum/ Wijtwert/ ende Oisterwicrom aengaet dat die sullen ghehouden ende ghetracteert worden als ghelijcke Commanderien inde ghevnieerde Provincien gheleghen zijnde.

vij.

Ende dat tot verseckerheyt der Generaliteyt eñ vander stadt / oock tot verhoedinghe van alle onlust oft tweedracht tusschen die borghers eñ inwoonders/ die van Groeningen sullen innemen/ vijf oft zes vander Generaliteyts Compatgnien voetvolcx/ diemẽ met advis vanden Magistraet/ tot minste quetsinge vande borgheren ende inwoonderen sal accommoderen oft met logijsgelt versien ende dat op sulcken voet/ als naderhant by zijne Gen. tusschen de stadt ende landen sal moghen gheaccordeert ende ghevonden worden.

Ende

viij.

Ende aengaende het demolieren vande Forten/sal gheschieden nae gelegenheyt eñ by kennisse en adveu vande Heeren Staten Generael.

ix.

Dat de stadt Groeningen mette ommelanden/sullen int inwilligen der Generale Middelen eñ contributien/tot stuer vande gemeene sake hen conformeren ende ghelijck maken / naer advenant vande andere gheunieerde Provincien.

x.

Item dat van alle d'omslagen ende contributien/ tot noch toe wtgeschreven/omgeslagen ende ontfangen oock vande Domeynen daer van gerekent is/die Rekeninge voor goet sal worden gehouden. Ende daer van niet gerekent is/sal Rekeninge worden gedaen/voorde oude Heeren/ mits datse hen van gheenen voorderen ontfanck van eenige restanten/sullen onderwinden.

xj.

Item dat allen den wtgewekenen vander stadt Groeninge eñ ommelanden oft heuren erfghenamen. Wederomme gherestitueert ende toeghelaten sullen worden in heure goederen/ niet veralieneert zijnde/ mits dat onderlinghe civiliteyt sal worden ghebruyct.

xij.

Eñ aengaende die vercochte of veralieneerde onroerende goederen/ het zij voor schulden/oft wtgaende lasten/als mede de geconfisqueerde goederen/oft andersins/sal den gheinteresseerden weder aen hem moghen crijghen de selve vercochte goederen/mits by hem binnẽ den tijt van vier jaren de selve lossende voor hen selfs ende betalende den coopschap aenden coopere/metten renten van dien/daer aen afslach / streckende de pachten byden cooper ontfanghen. Ende soo in desen wel eenighe zwaricheyt mochte vallen/ sal tselve staen ter decisie vanden ordinaris competenten Rechtere.

xiij.

Item sal een yeder burgher oft ingheseten der stadt Groeningen Gheestelijck oft Weerlijck vry staen omme binnen der stadt te blij ven/ oft op andere steden / landen ende plaetsen / die neutrael zijn/na zijnen gevalle te mogen vertrecken/ende zijne residentie te nemen / in sulcken ghevalle heure proper eñ eygen goederen ghenietende / mits datse hen niet en sullen mogen begheven inetter woone aen des vyancs zijde.

xiiij.

Sullen mede onder desen Tractate begrepen zijn/ alle wtheemsche persoonen van wat qualiteyt oft nacie die mogen zijn/hen jegenwoordelijck

delijck binnen der stadt Groeningē onthoudende/ om binnen de selve stadt heure woonplaetse te moghen continueren/ midts doende Eedt van ghetrouwicheyt/ oft in andere neutrale plaetsen te vertrecken.

xv.

Insgelijcken wat Rentebrieven/ versetbrieven/ pachtbrieven/ schulden/ lasten ende swaricheden/ van Abten/ Prelaten/ Geestelicke persoonen/ soo wtlantsche als inlantsche/ in dese troublen binnen der stadt Groeningen ghewecken/ tot heure alimentacie ēn onderhout ghemaect ende aengeleyt zijn/ sal staen tot decisie vanden Staten oft Magistraten vanden Provincien oft steden/ daer onder de Corpora vanden stiften ende Cloosteren ghelegen zijn/ omme met kennisse van saken daer inne te doen als naer Recht ende Justicie bevonden sal worden te behooren.

xvj.

Sullen oock de Ghesanten der stadt Groeninghen tot Bruessel met heuren dienaren ende goederen/ in desen verdrach/ besoent ende begrepen zijn/ mits incomende binnen drie maenden.

xvij.

Item sullen die burgers die gheduerende dese belegheringe gevanghen mogē zijn/ gerelaxeert wordē/ mits betalende heure rantsoenen.

xviij.

Item sal des stadts regieringe bestaen byde Magistraet/ des wort verstaen/ dat de Magistraet ende ghesworen gemeente voor dese reyse by zijne Ex^cie. ende Gen. met advis vanden Rade van State sal worden ghestelt. Ende dat voorts aende verkiesinghe vande Magistraet/ sal gheschieden volghens het oude ghebruyck. Mits dat inde plaetse van het wtdeelen vande boonen/ zijne Ge. als Stadthouder vijf van den vierentwintich gesworen ghemeente/ sal moghen eligeren/ die alsdan sullen procederen tot verkiesinge vande Magistraet/ volgens den ouden ghebruyck.

xix.

Item salmen in conformite van d'Unie/ die stadt Groeninghen ēn Ommelanden/ sonder huer gemeyn consent ēn bewillinge aen geenen Conninghen/ Fursten/ oft Heeren/ steden oft Landen transporteren oft overdraghen/ noch de stadt met gheen Casteel beswaren.

xx.

Item sullen die vande Magistraet/ die burgheren ende inwoonderen van Groeningen/ aende Generaliteyt doen den behoorlijcken eedt van ghetrouwicheyt/ soo alle andere ghereduceerde steden hebben ghedaen.

Item

xxi.

Item sullen alle provisien tsy van ghelt/ammunitien van Oorloge/ Vivres/ Geschut ende andersins van weghen den Coninc van Spaignien/ in Groeninghen gheschict/ oft hem toecomende/ oft anderssins/ gheduerende dese Oorloge/ daerinne ghecomen/ ouergelevert worden aende Generaliteyt oft heure ghecommitteerde.

xxii.

Item dat het Crijchsvolck vanden Con. van Spaignien/ sal wter stadt Groeninghen ende het Schuytendiep vertrecken.

Aldus ghedaen ende gheresolveert int Legher voor Groeninghen. Geteeckent eñ gheracheteert by zijne Excie. den 22. Julij 1594.

Accoort ghearresteert ende ghesloten tusschen zijne Excie. ende den Oversten Lieutenant Lauckema/ met de Capiteynen/ Bevelhebberen ende ghemeene soldaten in Garnisoene wesende binnen Groeningen.

I.

Inden eersten dat den voorsz Overste Lieutenandt met allen Capiteynen ende Soldaten (wtghenomen de ouerloopers die op dese zijde ghedient hebben) heurlieder Wijven/ tros eñ bagaigien/ vry ende onverhindert van yemants/ met henne volle gheweer/ wt de stadt Groeningen eñ heure Legher-plaetse sullen trecken/ sonder datmen heure persoonen oft goederen met eenich arrest sal moghen beletten/ Behoudelijck alleen/ datse hare Vendels aen zijne Ex cie. sullen ouerleveren/ Ende datse voorts vry ende veylich ghelepdet sullen worden/ ouer de Drenthe/ totten Heere Stadthouder Verdugo/ ter plaetse daer de selve met zijn Legher bevonden soude moghen worden te liggen/ ende van daer ouer den Rhijn. Met belosten datse op dese zijde des Rhijns/ in drie maenden niet en sullen dienen.

2. Dat zijne Ex cie. tot bevorderinghe van alle bagaigien/ vrouwen eñ kinderen/ crancken en gewonden die eenichsins den wech te draghen/ sullen connen ghebruycken/ bestellen sal laten tachtentich wagens die henlieden sullen dienen/ ende voeren ter plaetsen voorsz met eenigen Commissaris eñ versekert convoy/ die zijne Ex cie. gelieven sal te committeren/ om tvoorsz Crijchsvolck/ wijven eñ kinderen/ mette bagaigien veylich te ghelepden eñ te convoyeren tot Otmaersum/ oft ten versten tot Oldenzeel. Ende sal den Oversten Lieutenant Lauckema ghehouden zijn eenen Capiteyn alhier in Ostagie te laten/ tot dat de voorsz waghens wederom ghecomen sullen wesen.

3. Dat

3. Dat alle ghewonde Capiteynen/Bevelhebberen eñ soldaten/die vermits heure quetsuren eñ cranckheden den wech te waghen niet en sullen connen ghebruycken/naer dat sy tot tamelicke ghesontheyt sullen gecomen wesen met versekerde Passepoort toeghelaten sal worden/ naer heure Vendelen Wederomme te keeren sonder verhinderinghe van yemant/t'ware dan te water oft te lande.

4. Dat den Capiteyn Wijngaerden / zijne costen betaelt hebbende / sonder eenich rantsoen terstont vry ende los ghelaten sal worden so oock alle soldaten/ zoetelaers ende waghenluyden van desen Legher inde stadt ghevanghen.

5. Dat alle goederen vanden heere Stadthouder Verdugo/wesende binnen der stadt Groeningen/ vry eñ veylich sullen mogen passeren/eñ gevoert worden ter plaetse daer den ghenen daer van last hebbende/bevinden sal te behooren/ oft oock inde voorseyde stadt blijuen in versekertheyt / tot dispositie vanden heere Stadthouder.

6. Dat alle Peerden ende Bagaigien toebehoorende den Officiers vanden Co. van Spaignien/hier niet wesende/vry ende veylich sullen passeren / eñ metten Crijchsluyden ghelept worden.

7. Dat alle inwoonders teghenwoordelick heure residentie binnen Groeninghen houdende/ van wat natie oft conditie die mogen wesen / tsy Officieren oft andere niemant wtghesondert/ so Gheestelijcke metten beyden Paters/ Jesuyten/als andere weerlicke persoonen/met heuren vrouwen/kinderen/familie eñ heure byhebbende levende have ende goederen/ die mette Crijchslieden sullen willen vertrecken/ghelijck ghelepde in alles/ghelijcke vryheyt eñ veylicheyt/als boven sullen ghenieten.

8. Ende soo verre yemant vanden voorsz. inwoonderen/tsy mans oft vrouwe persoonen deur behinderinge van heure saken ende affairen / metten voorsz Crijchsluyden niet en conden vertrecken/dat den selven sal vergunt worden/den tijt van zes maenden/te rekenen van date van dit accoort/ Binnen welcken tijt/ sy alhier vry ende veylich sullen mogen wesen ende blijuen/heure nootlijcke ghescheften verhandelen eñ verrichten/ eñ daer na met heure byhebbende goederen ende familien/vertrecken/te water oft te lande/ter plaetsen daert hen ghelegen sal wesen.

9. Dat den oversten/ Lieutenant ende Hoplupden / metten Bevelhebberen ende ghemeene soldaten (dit accoort ghesloten wesende) terstont ende sonder langher wtstel/wt de stadt Groeninghen eñ Schuytendiep sullen vertrecken.

Ghedaen int Legher voor Groeninghen/onder de handt ende Cachet van zijne Ex^{cie}. Den xxij^{en}. Julij 1594. Ende ghe-effectueert den xxiij^{en}. daer naer.

